Практичне впровадження вимог до благополуччя птиці та контролю за його дотриманням на всіх етапах забійного процесу

Віталій Башинський

Старший неключовий експерт з питань гармонізації ветеринарного законодавства та офіційного контролю Проекту технічної допомоги ЄС «Вдосконалення законодавства, контролю та обізнаності у сфері безпечності харчових продуктів, здоров'я та благополуччя тварин, фітосанітарії в Україні»
(EU4SaferFood)

ПРЯМУЄМО РАЗОМ

EU4SaferFood

«БЛАГОПОЛУЧЧЯ ПТИЦІ ПІД ЧАС ЗАБОЮ»

Загальні положення: сфера застосування та винятки

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628 • розділ I, пункти 1–6

1. Що регулюють Вимоги

Благополуччя під час забою сільськогосподарських тварин, яких розводять або утримують для отримання харчових продуктів тваринного походження, вовни, шкіри, хутра або інших продуктів забою. Також: умертвіння з метою депопуляції та здійснення супутніх операцій.

2. До яких тварин застосовують

До хребетних, крім:

- плазунів та земноводних;
- свійської птиці, кролів та зайців, яких їх власники забивають поза межами бійні **для власного споживання.**

До риб застосовують лише п. 1 гл. 1 розд. II.

3. Особливі випадки

У разі вимушеного умертвіння за межами бійні або коли дотримання відповідних розділів може становити безпосередній та високий ризик для здоров'я або безпеки людини:

- **розділ II** не застосовують, крім пп. 1 і 2 гл. 1;
- **розділ III** не застосовують;
- **розділ IV** не застосовують, крім п. 6.

4. Безхребетні

До безхребетних ці Вимоги не застосовують.

Для птиці: виняток у п. 2 пов'язаний одночасно з власником, забоєм поза бійнею та власним споживанням.

5. Випадки незастосування

Вимоги не застосовують до умертвіння тварин під час:

- наукових досліджень під наглядом компетентного органу;
- полювання, рекреаційного рибальства;
- культурних або спортивних заходів.

6. Власне споживання: інші тварини

Для сільськогосподарських тварин, КРІМ свійської птиці, кролів та зайців: до забою й супутніх операцій поза бійнею власником або забивачем худоби під відповідальністю та наглядом власника для власного споживання застосовують лише:

- п. 1 гл. 1 розд. II;
- п. 1 гл. 2 розд. II;
- п. 1 гл. 5 розд. II.

Цей пункт не стосується свійської птиці.

EU4SaferFood

«ВВЕЗЕННЯ СВІЖОГО М’ЯСА ПТИЦІ»

Міжнародний сертифікат підтверджує дотримання вимог до благополуччя

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

Вантаж зі свіжим м’ясом, який ввозять або пересилають в Україну або ЄС

Оригінал міжнародного сертифіката супроводжує вантаж

Сертифікат має засвідчувати: під час забою тварин дотримано вимог до їх благополуччя, щонайменше еквівалентних українським загальним вимогам та додатковим вимогам до боєнь.

Що охоплюють ці вимоги

Захист тварин

Запобігання невиправданому болю, стражданням, стресу й виснаженню. Належні умови утримання та поводження.

Оглушення та контроль

Дотримання правил оглушення. Перевірки його ефективності та негайні коригувальні дії. Особливі правила для релігійного забою.

Персонал і процедури

Необхідні знання персоналу. Завчасне планування забою та письмові стандартні операційні процедури.

Справне обладнання

Належне використання, технічне обслуговування та перевірки обладнання для знерухомлення й оглушення. Резервне обладнання.

Належна організація бійні

Вимоги до планування, конструкції, приміщень і обладнання. Правила поводження з тваринами та їх знерухомлення.

Моніторинг і відповідальність

Моніторинг на кожній забійній лінії. Документування. Призначення відповідальної особи з питань благополуччя за встановлених умов.

Підтверджують еквівалентний рівень вимог до благополуччя тварин під час забою.

EU4SaferFood

«ПРЯМЕ ПОСТАЧАННЯ М’ЯСА ПТИЦІ»

Малі обсяги: які вимоги до благополуччя застосовують

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

Коли застосовують спеціальний порядок

Виробник постачає свіже м’ясо свійської птиці, кролів або зайців у малих обсягах безпосередньо кінцевим споживачам, у тому числі через агропродовольчі ринки, закладам громадського харчування або місцевим магазинам, які постачають його кінцевим споживачам.

У межах установленої кількості

Для свійської птиці та кролів: не більше 5 голів на день

Без невиправданого болю
Під час забою та супутніх операцій тварин позбавляють невиправданого болю, страждань, стресу або виснаження.

Оглушення перед умертвінням
Застосовують передбачені Вимогами методи. Непритомність і втрата чутливості мають тривати до смерті.

Персонал із необхідними знаннями
Особи, які здійснюють забій і супутні операції, повинні знати, як запобігати невиправданому болю, стражданням та виснаженню.

Якщо встановлену кількість перевищено

Застосовують загальні вимоги та додаткові вимоги до боєнь

- Захист тварин і компетентний персонал
- Належне поводження, оглушення та перевірка його ефективності
- Письмові стандартні операційні процедури, справне й резервне обладнання
- Належні приміщення бійні, моніторинг і відповідальна особа за встановлених умов

Окремо діють правила реалізації

М’ясо після забою поза бійнею з експлуатаційним дозволом: лише для власного споживання або продажу кінцевому споживачу на агропродовольчому ринку в межах 50 км від місця забою або в тій самій області.

EU4SaferFood

«ТЕРМІНИ, ВАЖЛИВІ ДЛЯ ЗАБОЮ ПТИЦІ»

Скорочені визначення для навчання

За Вимогами, затвердженими наказом Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

Основні процеси

Умертвіння тварин — цілеспрямований процес, що спричиняє смерть тварин.

Забій тварин — умертвіння тварин, призначених для споживання людиною.

Знерухомлення тварин — обмеження рухливості без невиправданого болю, страху чи збудження для ефективного оглушення та умертвіння.

Оглушення тварин — безболісне знепритомнення та втрата чутливості, у тому числі процес, що спричиняє миттєву смерть.

Просте оглушення — оглушення, що не призводить до миттєвої смерті.

Стан птиці та перевірка

Притомність тварин — здатність відчувати емоції та контролювати свої рухи.

Чутливість тварин — здатність відчувати біль. Втрата чутливості: відсутність рефлексів або реакції на звук, запах, світло чи фізичний контакт.

Перевірка ефективності оглушення тварин — перевірка відсутності будь-яких ознак притомності або чутливості від завершення оглушення до умертвіння.

Супутні операції — поводження, передзабійне витримування, знерухомлення, оглушення, знекровлення та інші операції у процесі умертвіння.

Відсутність рухів через параліч сама по собі не доводить непритомність.

Організація роботи

Бійня — потужність з експлуатаційним дозволом на забій тварин для споживання людиною та діяльність із продуктами забою.

Передзабійне витримування — утримання на території бійні перед забоєм або супутніми операціями протягом визначеного часу без корму для звільнення шлунково-кишкового тракту, але з достатньою кількістю води.

Стандартна операційна процедура — письмові інструкції для єдиного підходу до виконання функції, вимоги або стандарту.

Утримувач сільськогосподарських тварин — фізична або юридична особа, відповідальна за їх утримання за посадою, договором або законом, постійно чи тимчасово.

Продукти забою тварин — продукти забою для харчових, кормових, фармацевтичних та промислових потреб.

Особливі цілі та обставини

Вимушене умертвіння тварин — за гострого болю чи страждань через травми тощо, коли лікування неефективне або економічно недоцільне й немає інших практичних способів полегшення; під наглядом спеціаліста ветеринарної медицини.

Депопуляція — умертвіння через спалах хвороби, що підлягає повідомленню, для захисту людей, тварин або довкілля під наглядом посадових осіб компетентного органу.

Забій тварин відповідно до релігійних обрядів — пов'язана із забоєм послідовність дій, передбачених релігією.

Забій тварин з метою власного споживання — у домогосподарстві чи особистому селянському господарстві виключно для осіб, які спільно в ньому проживають.

Культурні або спортивні заходи — традиційні чи спортивні заходи без виробництва харчових продуктів тваринного походження або з незначним, економічно незначущим їх обсягом.

EU4SaferFood

ОГЛУШЕННЯ ПТИЦІ: ОСНОВНІ ПРАВИЛА

Від вибору методу до підтвердження втрати чутливості

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

Дозволений метод → **Непритомність і втрата чутливості** → **Збереження цього стану до смерті**

Умертвіння здійснюють виключно після оглушення передбаченим Вимогами методом, крім установленого виннятку для релігійного забою на бійні.

Після простого оглушення

Якнайшвидше здійснюють операцію, що забезпечує смерть, зокрема знекровлення. Просте оглушення саме по собі не спричиняє миттєвої смерті.

Перевірка ефективності

Відповідальні за оглушення або призначений персонал регулярно перевіряють репрезентативну вибірку. Частоту визначають за попередніми результатами та чинниками впливу. За неналежного оглушення негайно вживають передбачених процедурою заходів.

Письмова процедура

Забій планують завчасно. Стандартна операційна процедура враховує рекомендації виробника, параметри кожного методу, наукові дані й особливості обладнання та визначає дії при неефективному оглушенні.

Готовність обладнання

Обладнання використовують за інструкцією для відповідних видів, категорій і маси птиці. Забезпечують обслуговування, перевірки, потрібне калібрування та резервне обладнання. Облік обслуговування зберігають не менше трьох років.

Персонал і моніторинг

Персонал має необхідні знання. На кожній забійній лінії визначають відповідального за моніторинг, ознаки для оцінювання стану птиці, критерії, час і обсяг перевірок та порядок перегляду операцій при відхиленнях.

Релігійний забій

Виняток щодо попереднього оглушення діє лише на бійні. Систематично перевіряють відсутність ознак притомності й чутливості перед вивільненням зі знерухомлення та відсутність ознак життя перед ошпарюванням.

Знерухомлення починають лише за готовності персоналу до негайного оглушення або знекровлення.

EU4SaferFood

«МЕТОДИ ОГЛУШЕННЯ ПТИЦІ»

Перелік і ключові умови застосування під час забою

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628 • уточнення за Регламентом (ЄС) № 1099/2009 у редакції від 06.08.2026

Основні обмеження наведено нижче; параметри кожного методу встановлюють у стандартній операційній процедурі.

Механічні методи

Проникний ударний стрижень пневматичного пістолета — допускається для птиці за умови використання відповідного обладнання та параметрів для її виду й розміру. Просте оглушення; контролюють місце й напрямок пострілу та час до знекровлення.

Непроникний ударний стрижень — просте оглушення птиці. У наказі № 628 є неузгодженість між таблицею та спеціальною умовою щодо жуйних. У чинній редакції Регламенту ЄС застосування до птиці прямо передбачено.

Вогнепальна зброя — для всіх видів. Контролюють місце пострілу, потужність і калібр патрона, тип кулі.

Зміщення шийних хребців — птиця до 5 кг; вручну — не більш як 3 кг.

Потужний удар у голову — птиця до 5 кг; важливі сила та місце удару.

Зміщення хребців та удар у голову: на бійні лише резервні, за відсутності інших методів. Вручну — не більш як 70 тварин на працівника за день.

Електричні методи

Струм у голову — просте оглушення. Мінімум: курчата 240 мА, індики 400 мА. Електроди накладають на потиличну частину голови та припасовують за розміром.

Струм у голову та тулуб — у разі забою зазначений як просте оглушення.

Ванна з водою — для свійської птиці. Просте оглушення, крім частоти не більш як 50 Гц. Вплив струму — не менш як 4 с.

Частота	Курчата	Індики	Качки, гуси	Перепілки
<200 Гц	100 мА	250 мА	130 мА	45 мА
200–400 Гц	150 мА	400 мА	Заборонено	Заборонено
400–1500 Гц	200 мА	400 мА	Заборонено	Заборонено

Для **ванни**: середній мінімальний струм на одну птицю. Підвіски вологі, навішування за обидві ноги. Замалу або травмовану птицю, якій навішування завдає болю, умертвляють альтернативним методом.

Газові методи для забою

CO_2 у два етапи — спочатку концентрація не більш як 40%; після знепритомніння — вища концентрація.

CO_2 та інертні гази — CO_2 не більш як 40%, аноксія. Для птиці просте оглушення, якщо CO_2 не менш як 30%, а загальний вплив суміші триває менш як 3 хв.

Інертні гази — аргон або азот, аноксія. Для птиці просте оглушення, якщо аноксія триває менш як 3 хв.

Контролюють склад газів, тривалість впливу, якість і температуру, а за відповідним методом — кисень та час до знекровлення. Подана газу не повинна спричиняти опіків або хвилювання через холод чи недостатню вологість.

Низький тиск

Низький атмосферний тиск — лише курчата-бройлери до 4 кг; поступова декомпресія зі зниженням концентрації кисню до менш як 5%.

Спочатку: від 760 до 250 мм рт. ст. за не менш як 50 с. Далі: до 160 мм рт. ст. протягом наступних 210 с.

Крива тиск–час забезпечує незворотне оглушення всієї птиці. Перед кожним циклом і не рідше разу на добу — герметичність камери та калібрування манометрів. Записи тиску, часу, температури й вологості зберігають не менше трьох років.

Не передбачені для забою птиці

Мацерація, смертельна ін'єкція, чадний газ і його суміші, одноетапний CO_2 високої концентрації.

EU4SaferFood

«ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ОГЛУШЕННЯ ПТИЦІ»

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

Оператор забезпечує регулярні перевірки

Виконують: відповідальні за оглушення або інший призначений персонал

ВИБІРКА

Перевіряють репрезентативну вибірку оглушеної птиці.

ЧАСТОТА

Враховують попередні результати та чинники, що впливають на ефективність оглушення.

НЕГАЙНІ ДІЇ

За неналежного оглушення відповідальна особа негайно вживає заходів, передбачених стандартною операційною процедурою.

Релігійний забій без попереднього оглушення

Відповідальні за забій особи перевіряють систематично:

Перед вивільненням зі знерухомлення
Відсутність будь-яких ознак притомності або чутливості

Перед ошпарюванням
Відсутність будь-яких ознак життя

EU4SaferFood

«СОП: ОГЛУШЕННЯ ПТИЦІ»

Що передбачити в процедурі

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

Рекомендації виробника

Врахувати настанови виробника обладнання для оглушення птиці.

Параметри кожного методу

Установити основні параметри з переліку методів, ураховуючи наукові дані та особливості обладнання бійні.

Дії при відхиленнях

Визначити заходи за неналежного оглушення птиці, а також за виявлення ознак життя після релігійного забою без оглушення.

СОП надають для державного контролю

Оператор надає впроваджені на бійні СОП на вимогу державного ветеринарного інспектора.

EU4SaferFood

«СОП ДЛЯ ЗАБОЮ ПТИЦІ»

Що має містити СОП

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

Забій, умертвіння птиці та супутні операції планують завчасно

Оператор розробляє і впроваджує СОП з урахуванням ризиків.

Мета — запобігати невиправданому болю, стражданням, стресу або виснаженню.

Чіткі цілі

Якого результату потрібно досягти.

Відповідальні особи

Хто забезпечує впровадження та дотримання СОП персоналом.

Порядок дій

Що і як виконують.

Критерії досягнення цілей

У тому числі вимірювані критерії.

Моніторинг і документація

Як перевіряють виконання та ведуть документацію.

EU4SaferFood

«ПЕРСОНАЛ ПІД ЧАС ЗАБОЮ ПТИЦІ»

Необхідні знання для кожної виконуваної операції

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

Працівники повинні мати необхідні знання

Мета — не допускати невиправданого болю, страждань та виснаження птиці.

Поводження та догляд
За птицею перед знерухомленням.

Знерухомлення птиці
Для оглушення або умертвіння.

Оглушення птиці
Застосування відповідного методу.

Перевірка ефективності
Оцінювання результату оглушення птиці.

Навішування живої птиці
За обраною технологією забою.

Знекровлення птиці
Виконання операції відповідно до Вимог.

Релігійний забій птиці
Якщо його здійснюють: лише на бійні з дотриманням установлених умов.

Оператор ринку забезпечує виконання всіх цих операцій відповідно до Вимог.

EU4SaferFood

«ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ЗНЕРУХОМЛЕННЯ ТА ОГЛУШЕННЯ ПТИЦІ»

Експлуатаційні документи та настанови

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

Обладнання реалізують з експлуатаційними документами

Паспорт, настанови з експлуатації або інший супровідний документ мають забезпечувати використання з урахуванням благополуччя птиці.

Для якої птиці

Види, категорії, кількість та/або маса птиці, для якої призначене обладнання.

Параметри використання

Рекомендовані значення для різних умов, включно з основними параметрами відповідного методу.

Контроль ефективності

Метод перевірки ефективності обладнання для оглушення.

Обслуговування й калібрування

Рекомендації з технічного обслуговування та, за потреби, калібрування.

Виробник та/або продавець надає доступ до документів на офіційному вебсайті або в паперовому вигляді.

EU4SaferFood

«ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ЗНЕРУХОМЛЕННЯ ТА ОГЛУШЕННЯ ПТИЦІ»

Справність, резерв і готовність до роботи

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

Обслуговування та перевірки

Спеціально навчені особи працюють за вимогами виробника. Частини, що не забезпечують ефективного знерухомлення чи оглушення птиці, замінюють своєчасно.

Калібрування

Якщо виробник передбачає калібрування, обладнання експлуатують лише після його проходження.

Облік і зберігання

Обслуговування, ремонт і калібрування обліковують електронно та/або на папері. Документи зберігають не менше трьох років і надають на вимогу державного ветеринарного інспектора.

Резервне обладнання

Має бути в наявності під час оглушення птиці — на випадок відмови основного обладнання. Резервний метод оглушення може відрізнятися від початкового.

Спочатку готовність персоналу

Птицю не розміщують в обладнанні для знерухомлення, доки відповідальна за оглушення або знекровлення особа не готова негайно виконати відповідну операцію.

EU4SaferFood

«ПЛАНУВАННЯ БІЙНІ ДЛЯ ПТИЦІ»

Проєктні параметри та передзабійна зона

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

У заяві на експлуатаційний дозвіл зазначають:

Потужність кожної лінії
Кількість птиці за годину та за зміну.

Птиця й обладнання
Категорії та маса птиці для наявного обладнання знерухомлення або оглушення.

Місткість передзабійної зони
Максимальна місткість кожної потужності для передзабійного витримування.

У передзабійній зоні забезпечують

Вентиляція — з урахуванням прогнозованої погоди.

Механічна вентиляція — аварійна сигналізація та резервне аварійне обладнання.

Безпечна конструкція — мінімум ризику травм і раптових шумів.

Огляд птиці — зручний доступ і належне стаціонарне або переносне освітлення.

Знерухомлення: ефективне оглушення, запобігання травмам і контузіям, мінімум опору та криків, мінімальний час фіксації.

До 01.01.2027 вимоги до планування, конструкції та обладнання застосовують лише до нових боєнь, введених в експлуатацію після набрання чинності наказом і введення його в дію.

EU4SaferFood

«КОНВЕЄР І НАВІШУВАННЯ ПТИЦІ»

Вимоги до лінії оглушення у водяній ванні

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

Граничний час підвішування притомної птиці

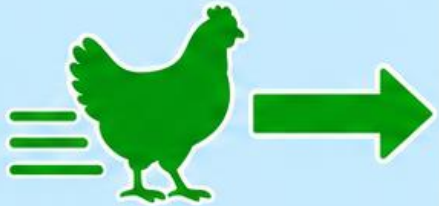
Не довше 1 хвилини

Для іншої свійської птиці.

Не довше 2 хвилин

Для качок, гусей та індиків.

Вільний рух

Конвеєр без перешкод для навішеної птиці; хвилювання зведено до мінімуму.

Відповідні підвіски

Розмір і форма відповідають ногам птиці; належний електричний контакт без болю.

Грудні направляючі

Від навішування до занурення у ванну встановлюють екрани, що контактують із грудками та заспокоюють птицю.

Доступ до всієї лінії

Аж до точки занурення у шпарильний чан — щоб за потреби прибрати птицю з лінії забою.

Ці вимоги стосуються конструкції та розміщення конвеєра для оглушення у водяній ванні.

EU4SaferFood

ПОВОДЖЕННЯ З ПТИЦЕЮ ТА КОНТЕЙНЕРАМИ

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

Контейнери переміщують обережно

- Справний стан; особлива обережність із перфорованим або гнучким дном.
- Не кидати, не ронити, не перевертати.
- Завантажувати й вивантажувати горизонтально механічними пристроями.
- За можливості кожну птицю вивантажують окремо.

При розміщенні ярусами

Стійкість контейнерів, вільна вентиляція та обмеження потрапляння виділень на птицю внизу.

Заборонені дії

- Бити або штовхати птицю.
- Тиснути на чутливі ділянки тіла або очі, завдаючи болю.
- Піднімати чи тягнути за голову або поводитися з птицею так, що спричиняє біль чи страждання, яких можна уникнути.
- Використовувати гострокінцеві засоби підгону або електрошокові пристрої для підгону птиці.

Виняток щодо піднімання за ноги

Загальна заборона піднімати за ноги не поширюється на свійську птицю. Вимога уникати болю та страждань залишається чинною.

EU4SaferFood

НАВІШУВАННЯ І ВІДЛОВ ПТИЦІ

Різні операції — різні правила ЄС

НА ЗАБІЙНІЙ ЛІНІЇ

Навішування перед водяною ванною

- Передбачено виняток для спеціальних підвісок конвеєра.
- Птицю навішують за **ОБИДВІ** ноги.
- Підвіски відповідають розміру й формі ніг: належний контакт без болю.
- Час у притомному стані: не довше 1 хвилини; качки, гуси та індики — 2 хвилин.

Регламент (ЄС) № 1099/2009

ПЕРЕД ПЕРЕВЕЗЕННЯМ

Відлов і посадка в контейнери

- Транспортні правила забороняють піднімати птицю за ноги; винятку для птиці не встановлено.
- Виняток для конвеєрних підвісок тут **НЕ ДІЄ.**
- Рекомендація EFSA: переносити головою догори, підтримуючи тулуб і утримуючи крила біля нього.
- Не розгойдувати, не кидати й не ронити птицю.

Регламент (ЄС) № 1/2005 • EFSA, 2022

Виняток для навішування на бійні не є дозволом на відлов і перенесення за ноги перед транспортуванням.

Рекомендації зі зменшення ризику травм не замінюють обов'язкових транспортних вимог.

EU4SaferFood

«ЗНЕРУХОМЛЕННЯ ПТИЦІ ПІД ЧАС ЗАБОЮ»

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

Заборонені способи знерухомлення

Підвішування або піднімання притомної птиці. ★

Механічна фіксація або зв'язування кінцівок. ★

Руйнування спинного мозку, зокрема стилетом, ножем або пунтильєю.

Електричний струм лише для знерухомлення, якщо він не спричиняє оглушення або умертвіння.

Виняток для конвеєрних підвісок

Перші дві заборони не поширюються на підвіски конвеєра, які використовують для навішування свійської птиці.

Релігійний забій без попереднього оглушення

Забезпечують знерухомлення кожної окремої птиці.

EU4SaferFood

МОНІТОРИНГ НА БІЙНІ ДЛЯ ПТИЦІ

Що має містити порядок перевірки ефективності оглушення

Оператор ринку запроваджує порядок моніторингу для КОЖНОЇ забійної лінії.

ВІДПОВІДАЛЬНА ОСОБА

Зазначають прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності) особи, яка здійснює моніторинг.

ІНДИКАТОРИ СТАНУ ПТИЦІ

Визначають ознаки непритомності, притомності або чутливості, за якими оцінюють ефективність оглушення.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Встановлюють, які показники обраних індикаторів є задовільними.

ВИБІРКА ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ

Визначають кількість голів птиці в кожній вибірці. Вибірка має бути репрезентативною.

Мета — перевіряти ефективність оглушення та своєчасно виявляти порушення.

Наказ від 29.08.2022 № 628

EU4SaferFood

«ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ОГЛУШЕННЯ ПТИЦІ»

Електричний струм, газ і низький тиск

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

Електричне обладнання

Крім водяної ванни

- Відображає та записує основні параметри струму для кожної птиці.
- При недостатній тривалості впливу подає видимий і чутний сигнал.
- Автоматичне обладнання, з'єднане зі знерухомленням, має подавати постійний електричний струм.

Газове обладнання

- Конструкція забезпечує ефективність методу, запобігає травмам і контузіям, мінімізує опір та крики.
- Безперервно вимірює, відображає та записує концентрацію газу і тривалість оглушення.
- При падінні концентрації нижче необхідної — видимий і чутний сигнал.
- Птиця може лежати без нагромадження навіть за максимальної пропускної здатності.

Низький атмосферний тиск

- Камера підтримує вакуум, повільну поступову декомпресію зі зменшенням наявного кисню та мінімальний тиск.
- Безперервно вимірює, відображає та записує абсолютний вакуумний тиск, час оглушення, температуру й вологість.
- При відхиленні тиску — видимий і чутний сигнал.

Пристрої контролю й сигналізації розміщують у добре видимих для персоналу місцях.

Записи електричних і газових систем зберігають не менше трьох років.

EU4SaferFood

ВОДЯНА ВАННА ДЛЯ ОГЛУШЕННЯ ПТИЦІ

Конструкція, електричний контакт і доступ

Наказ Мінагрополітики від 29.08.2022 № 628

Вхід без переливання

Електроізольована вхідна рампа; конструкція та обслуговування запобігають переливанню води в місці занурення птиці.

Регулювання занурення

Рівень занурення птиці легко регулюється.

Електроди та контакт

Електроди — на всю довжину ванни. Підвіски постійно контактують із заземленою контактною направляючою під час руху над водою.

Доступ у разі зупинки

Можливість знекровити оглушену птицю, що залишилася у ванні через несправність або затримку конвеєра.

Відображення та запис

Пристрої відображають і записують основні параметри електричного струму.

Записи параметрів електричного струму зберігають не менше трьох років.

EU4SaferFood

ВОДЯНА ВАННА: НАПРУГА ТА ОПІР

Чому середній струм не гарантує належного оглушення кожної птиці

ОЦІНКА СЕРЕДНЬОГО СТРУМУ

$I_{сер}$ (мА) = $I_{заг}$ (А) × 1000 ÷ N

N — фактична кількість птиці у ванні одночасно.

Птиця має різний опір: середнє значення не показує струм через кожну голову.

РОЛЬ НАПРУГИ

Спрощена модель: I = U ÷ R

I — струм, А; ***U*** — напруга, В; ***R*** — опір, Ом.

За однакової напруги більший опір означає менший струм.

Для змінного струму враховують імпеданс і форму хвилі; параметри добирають за настановами виробника та перевіряють на птиці.

УМОВНИЙ ПРИКЛАД — НЕ РЕЖИМ НАЛАШТУВАННЯ

Однакова напруга 200 В, спрощена резистивна модель:

Птиця А: 1000 Ом → 0,20 А = 200 мА

Птиця Б: 2000 Ом → 0,10 А = 100 мА

Разом: 0,30 А. Середнє: 150 мА. Але птиця Б отримує лише **100 мА**.

Універсального значення напруги немає. Вольти не ділять на кількість птиці. Контролюють струм, частоту, контакт, тривалість і ознаки непритомності.

EU4SaferFood | *EFSA, 2019 • HSA, Electrical Waterbath Stunning of Poultry*

ВОДЯНА ВАННА: СТРУМ НА ОДНУ ГОЛОВУ

Мінімальні параметри ЄС і розрахунок загального струму

А / мА — сила струму • В — напруга • Гц — частота • 1 А = 1000 мА

Мінімальні середні значення струму на одну голову

Частота, Гц	Кури, мА	Індики, мА	Качки й гуси, мА	Перепели, мА
< 200	100	250	130	45
200–400	150	400	Не дозволено	Не дозволено
400–1500	200	400	Не дозволено	Не дозволено

ЦІЛЬОВИЙ ЗАГАЛЬНИЙ СТРУМ

Ізаг (А) ≥ Nмакс × Імін (мА) ÷ 1000

Nмакс — максимальна кількість птиці, що одночасно перебуває у ванні.

ПРИКЛАД ЄВРОКОМІСІЇ

15 курей • частота нижче 200 Гц

15 × 100 мА = 1500 мА = 1,5 А

Дія струму — щонайменше 4 секунди. Розрахунок не замінює перевірки непритомності птиці.

Регламент (ЄС) № 1099/2009 • Єврокомісія, 2018 • EFSA, 2019

EU4SaferFood

ЗНЕКРОВЛЕННЯ ПТИЦІ

Автоматичне перерізання шиї: контроль і негайне реагування

ОБИДВІ СОННІ АРТЕРІЇ

При простому оглушенні або релігійному забої перерізають обидві сонні артерії або судини, з яких вони виходять.

КОНТРОЛЬ РЕЗУЛЬТАТУ

Робота автомата сама по собі не підтверджує перерізання обох судин.

НЕЕФЕКТИВНИЙ АВТОМАТ

Якщо обладнання для перерізання шиї виявилося неефективним, птицю **НЕГАЙНО ЗАБИВАЮТЬ.**

ДО ОШПАРЮВАННЯ

Підтверджують відсутність ознак життя. Лише після цього дозволено ошпарювання або подальше розбирання туш.

АВТОМАТИЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ДОЗВОЛЕНО ЛИШЕ ТОДІ, КОЛИ МОЖНА ВСТАНОВИТИ ФАКТ ПЕРЕРІЗАННЯ ОБОХ КРОВОНОСНИХ СУДИН.

Після простого оглушення знекровлення розпочинають якнайшвидше.

Наказ від 29.08.2022 № 628

EU4SaferFood

ВІДПОВІДАЛЬНА ОСОБА НА БІЙНІ ДЛЯ ПТИЦІ

Україна та ЄС: різні пороги призначення

УКРАЇНА • НАКАЗ № 628

> 2 000 000
голів свійської птиці на рік

Критерій — **ПРОЄКТНА ПОТУЖНІСТЬ** забою.

Призначення обов'язкове за перевищення цього порогу.

ЄС • РЕГЛАМЕНТ № 1099/2009

≥ 150 000
голів птиці на рік

Критерій — **ФАКТИЧНИЙ РІЧНИЙ ЗАБІЙ.**

Звільнення діє лише для боєнь, що забивають менше 150 000 голів на рік.

РОЗБІЖНІСТЬ: різняться числовий поріг, база обчислення та включення граничного значення.

2 000 000 ÷ 150 000 ≈ 13,3 — співвідношення числових значень; критерії обчислення різні.

ПРИКЛАД: проєктна потужність — 500 000, фактичний забій — 300 000 голів птиці на рік. За українським порогом — обов'язок не виникає. За правилами ЄС — особу **призначають.**

Приклад стосується бійні, що забиває лише птицю.

EU4SaferFood

Офіцер з благополуччя тварин (Animal Welfare Officer)

ВІДПОВІДАЛЬНА ОСОБА: ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ОБЛІК

Забезпечення благополуччя птиці на бійні

КОНТРОЛЬ І МОНІТОРИНГ

Забезпечує дотримання вимог благополуччя птиці та здійснює моніторинг на бійні.

ПРЯМЕ ПІДПОРЯДКУВАННЯ

Безпосередньо підпорядкована та підзвітна оператору ринку.

КОРИГУВАЛЬНІ ЗАХОДИ

Має право вимагати від персоналу необхідних заходів і перевіряти їх виконання.

ЗРОЗУМІЛІ ОБОВ'ЯЗКИ

Права й обов'язки визначають у посадовій інструкції та стандартних операційних процедурах і доводять до відома персоналу.

ОБЛІК ЗАХОДІВ

Відповідальна особа веде облік заходів із покращення благополуччя птиці під час забою.

Оператор ринку зберігає документацію **НЕ МЕНШЕ 3 РОКІВ** і надає її на вимогу державного ветеринарного інспектора.

Наказ від 29.08.2022 № 628

EU4SaferFood

БЛАГОПОЛУЧЧЯ БРОЙЛЕРІВ

Показники стану птиці на бійні (animal-based measures) для зворотного зв’язку з фермою

ПРИ НАДХОДЖЕННІ

Мокре або забруднене оперення

ПІСЛЯЗАБІЙНИЙ ОГЛЯД

Дерматит подушечок лап

Дерматит у ділянці скакальних суглобів

Аміачні опіки на грудях

ОЦІНКА ПОДУШЕЧОК ЛАП

КЛАС 0
Без ураження

КЛАС 2
Тяжке ураження

ЗВОРОТНИЙ ЗВ’ЯЗОК ІЗ ФЕРМОЮ

БІЙНЯ
Фіксує бал або частку уражень і передає результат за партією.

ФЕРМА
Перевіряє підстилку, мікроклімат, напувалки та годівлю.

НАСТУПНА ПАРТІЯ
Бійня повторює оцінку за тією самою методикою.

Волога підстилка підвищує ризик уражень подушечок лап.

Відео NVWA (Нідерланди) та EFSA (2023)

EU4SaferFood

ДЕПОПУЛЯЦІЯ ТА ВИМУШЕНЕ УМЕРТВІННЯ ПТИЦІ

Результати депопуляції та невідкладні дії

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДЕПОПУЛЯЦІЮ

Надають відповідній державній надзвичайній протиепізоотичній комісії для врахування при скасуванні карантину або карантинних обмежень.

- Причини проведення.
- Кількість умертвленої птиці за видами.
- Застосовані методи оглушення та/або умертвіння.
- Проблемні питання та способи їх вирішення для полегшення або мінімізації страждання птиці.
- Відомості про будь-які часткові відступи від вимог.

Наказ від 29.08.2022 № 628

ВИМУШЕНЕ УМЕРТВІННЯ

Гострий біль або страждання через травми чи фізичні ушкодження; лікування неефективне або економічно недоцільне, інших практичних способів полегшення немає.

Власник або утримувач вживає всіх належних заходів для ЯКНАЙШВИДШОГО умертвіння птиці відповідно до законодавства.

Під наглядом спеціаліста ветеринарної медицини.

EU4SaferFood

БЛАГОПОЛУЧЧЯ ПТИЦІ: П’ЯТЬ СВОБОД

Критичні дії від приймання до підтвердження смерті

СВОБОДА ВІД ГОЛОДУ ТА СПРАГИ

- Не допускати страждань від тривалого позбавлення корму чи води.
- Якщо птицю не забили протягом 12 годин після доставлення — годувати, далі давати корм з належною періодичністю.
- За затримки першочергового забою птиці в контейнерах — забезпечити воду.

Розд. II, гл. 1, п. 2(5); дод. 3, розд. I, пп. 4, 7.

СВОБОДА ВІД ДИСКОМФОРТУ

- Належні температура й вентиляція; захист від несприятливої погоди.
- Аварійна сигналізація та резерв для механічної вентиляції.
- Підвіски відповідають ногам птиці. Притомне підвішування: до 1 хв; качки, гуси, індики — до 2 хв.

Розд. II, гл. 1, п. 2(1); дод. 2, розд. I, пп. 1–2; розд. V, пп. 2, 4,

СВОБОДА ВІД БОЛЮ, ТРАВМ І ХВОРОБ

- Огляд кожної партії та допомога птиці з особливими потребами.
- Дозволений для виду метод оглушення; належні параметри, справне й резервне обладнання.
- Неефективне оглушення — негайні дії за СОП. Неефективний автомат перерізання шиї — негайний забій.

Дод. 3, розд. I, п. 1; розд. III, п. 3; розд. II Вимог, гл. 2, п. 1; гл. 3, п. 1; гл. 6, п. 7.

СВОБОДА ВІД СТРАХУ ТА СТРЕСУ

- Бережне поводження й переміщення контейнерів, без ударів і кидання.
- Без невиправданих затримок, болю та залякування.
- У водяній ванні — запобігати ударам струму до оглушення; голову занурювати належним чином.

Розд. II, гл. 1, пп. 1–2; дод. 3, розд. I, пп. 2, 5, 10; дод. 2, розд. V, пп. 5–6.

СВОБОДА ПРОЯВЛЯТИ ТИПОВУ ПОВЕДІНКУ

- Поводження й утримання з урахуванням поведінки птиці.
- Запобігати шкідливим контактам і травмуванню.
- Мінімізувати час знерухомлення та супротив птиці.

Розд. II, гл. 1, п. 2(2–3, 6); дод. 2, розд. III, п. 1.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НА КОЖНОМУ ЕТАПІ

- Компетентний персонал • СОП • моніторинг кожної лінії • коригувальні заходи.
- Контроль перерізання обох судин. До ошпарювання — підтвердити відсутність ознак життя.
- Депопуляція — за затвердженим планом і під контролем; вимушене умертвіння — якнайшвидше.

Розд. II, гл. 5; розд. III, гл. 3–4; дод. 3, розд. III, пп. 2–3; розд. IV, пп. 2–8.

Показники обладнання доповнюють оцінкою стану птиці. Благополуччя захищають діями та перевіркою результату.

Посилання — до Вимог, затверджених наказом від 29.08.2022 № 628.

EU4SaferFood

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!

ПРЯМУЄМО РАЗОМ

EU4SaferFood